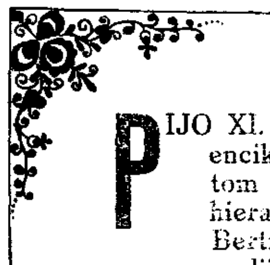


KATOLIČKA AKCIJA I NABOŽNA DRUŠTVA



PIJO XI. neprestano i sustavno već od svoje prve enciklike »Ubi arcano« govori o katoličkoj akciji, tom »sudjelovanju svjetovnjaka u apostolatu hierarhije«. On veli u važnom pismu kardinalu Bertranu (»Quae nobis«), da se kat. akcija ne da »odijeliti od pastirske službe i kršćanskog života«; slično piše i kardinalu J. Van Roeyu (»Cum ex epistola«), da kat. akcija »nije drugo nego apostolat kršćana, koji pod vodstvom biskupâ potpomažu djelovanje Crkve« i nekako nadopunjuju njezinu službu. Kat. je akcija »put i način, kojim se Crkva služi, da narodima podijeli svakovrsna dobročinstva; put i način, velimo, koji su po Božjoj odredbi i dobroti uvedeni, te ih Crkva tako primami i privuče do evanđeoske nauke i zakona, jer bi, daleko od općenja sa svećenicima, lako upali u zamke zavodljivaca« (»Quae nobis«). I sv. je Pavao imao nekoje svjetovnjake, koji su ga pomagali u širenju evanđelja (Filip. 4, 3.). I drugi su Pape rado preporučivali ovu suradnju, ali ju je Božja providnost, rekao bih, posebice namijenila našim vremenima, kada nastupiše zle posljedice općenite nestašice svećenikâ. Stoga se Pijo XI. veseli i u pismu biskupu J. Schmidu de Grüneck (»Communes litteras«, 8. IX. 1929.), što će katolici Švicarske na svom Katoličkom sastanku raspravljati o kat. akciji želeći tako da privatno i javno raširе kraljevstvo Kristovo. No da to »sretno izvedu, neka se čuvaju od politike i strančarstva (se a politicis rebus partiumque studiis alienos hac in re omnino servent) i jedino imaju pred očima slavu Božju i spasenje duša«.

1. Papine su riječi jasne. Ipak su se u širokom svijetu pojavile tri nastranosti. Jedni su kat. akciju podjarmili svojoj političkoj stranci. To se ondje dogodilo, gdje su katolički političari,

osobito članovi uprave političke stranke, dobili u ruke vodstvo katol. akcije. Protiv ovih ustaje papa u spomenutom pismu »Communes litteras«.

2. Drugi su tvrdili, da članovi katol. akcije ne mogu sudjelovati i u državnim ili narodnim bilo prosvjetnim bilo odgojnim ustanovama. Tako su fašističke novine u Italiji pisale, da fašista ne može sudjelovati u kat. akciji i obratno, da se pripadnici kat. akcije moraju isključiti iz državnih ili narodnih udruženja. »Osservatore Romano« je 31. III. 1930. donio, da sv. Otac nipošto ne odobrava takovoga shvaćanja nego ga upravo osuđuje (Finora si parlava di incompatibilitá di appartenenza tra Azione Cattolica e di appartenenza ad associazioni e opere di altro genere, opére di comune interesse sotto l' egida e sotto l' ispirazione del regime di Governo. Tale voce dispiaceva al Santo Padre e lo aveva addolorato). Međutim je fašistička stranka izjavila preko svog tajnika, da ne postoji ta inkompatibilnost, i »Osservatore Romano« (30. III. 1930.) je to s veseljem oglasio (Prendiamo atto con vivo piacere del lodevole provvedimento che servirá ad eliminare ogni contrasto e difficoltá locale).

3. Treći su pošli u svojoj lošoj revnosti najdalje i htjeli su, da i sva **nabožna udruženja** ili društva moraju **potpasti pod »Katoličku akciju«**. Protiv toga je kardinal Pacelli ustao 30. III. ove godine u posebnom javnom pismu na Augusta Ciriaci, generalnog predsjednika »Katoličke akcije« u Italiji. Pismo je važno, te ga donosim cijelo prema originalu: »Presvijetli Gospodine! Sveti je Otac zadovoljno primio pohvalnu odluku V. G., s kojom se slažu i Vaši drugovi iz Središnjeg odbora (Giunta centrale), i kojom želite postići što savršeniji sklad i što uspješniju suradnju između raznih oblika kršćanskog apostolata, koji sretno i na različite načine rastu iz intenzivnog, nadprirodnog života. Ovo doista odgovara direktivi, koju je sv. Stolica neumorno davala, i potvrđuju je i noviji svečani dokumenti, te ne može, a da ne pospješi plemeniti rad, na kojem »Katolička akcija« sudjeluje s toliko žara. U tu svrhu treba prije svega spomenuti ono, što je uostalom bilo opetovano više puta, a to je: Katolička je akcija, jer je ona sudjelovanje laikata u apostolatu hierarhije, stara po svojoj biti koliko i Crkva. No ona je u zadnje doba poprimila oblike, koji bolje odgovaraju novim potrebama, prema napucima, koje su joj dali Pape i napose slavno vladajući Papa. K tome valja imati pred očima, da je »Katolička akcija« po svojoj prirodi koordinirana i subordinirana hierarhiji i tako od nje prima mandat i direktive, te sačinjava veliku vojsku vjernika, pokretanu željom da sudjeluje u apostolatu hierarhije i da prema njezinim naredbama kooperira s njome u širenju kraljevstva Isusa Krista među pojedincima, u obiteljima i društvu. Prema napucima, koje je dala sv. Stolica i prema onome, na što je sama stvar upućuje, »Katolička akcija« u Italiji sastoji s jedne strane od tri muška udruženja: Narodnog talijanskog saveza katoličkih muževa, Društva katoličke talijanske

omladine i Talijanskog katoličkog udruženja sveučilištaraca, a s druge od Talijanske katoličke ženske sveze, koja ima tri grane: Svezu talijanskih katoličkih žena, Svezu talijanske katoličke omladine i Svezu talijanskih katoličkih sveučilištarki. — Ali osim »Katoličke akcije« u užem smislu riječi ima i drugih ustanova, udruženja i poduzeća, koja divnom raznolikošću teže za intenzivnijom asketskom kulturom ili nabožnim i vjerskim djelima a osobito za apostolstvom molitve ili za djelotvornom kršćanskom ljubavi u svim njezinim ograncima i primjenama. Svi oni vrše tako uistinu brojan i uspješan apostolat, pojedinački i socijalni, u obliku organizacija isto tako različitih i priljubljenih pojedinim pothvatima, i upravo se stoga i razlikuju od organizacije svojstvene katoličkoj akciji. To su ustanove, koje se ne mogu naprosto nazivati »Katoličkom akcijom«, iako se mogu i moraju smatrati pravim i providencijalnim njezinim pomoćnicima.

Svrhe i upute, koje je sv. Stolica o tim ustanovama više puta dala, napose u nedavnim papinskim pismima, traže, da između ovih ustanova i »Katoličke akcije« uvijek vlada »međusobna susretljivost i srdačan sporazum« i da promiču onu »međusobnu kooperaciju«, koja će istodobno umnožiti i koordinirati rad i uspjeh na dobro duša i na korist Crkve. — Međutim će »Katolička akcija« što više ići na ruku (favorire) tim ustanovama, a ove će opet i dalje pružati »Katoličkoj akciji« svoju providencijalnu pomoć s najuspješnijim i nikada dosta željenim i zazivanim doprinosom molitve te isticati ljepotu, potrebu i korist »Katoličke akcije« i zgodno poticati i upućivati na nju svoje članove. To vrijedi posebice za one ustanove i kongregacije, koje okupljaju omladinu da kod nje očuvaju plodove kršćanskog odgoja. Na taj način, dok u jednu ruku mnogostrukost ustanova služi kao jasan dokaz čudesne plodnosti, kojom se Crkva brine za razne potrebe duša i ljudskog društva, dotle će u drugu ruku savršen sklad između njih, očuvanih u pravednoj njihovoj autonomiji i »Katoličke akcije« biti kao sretan odsjev jedinstva Crkve, koja veže svoju djecu vezom ljubavi i žara i sve ih potiče na plemeniti rad za dolazak kraljevstva Božjega. — Informiram Vas o tome zato, da biste to saopćili članovima Središnjeg odbora i drugim licima i društvima, koja su od Vas zatražili upute u ovim pitanjima. Milo mi je, što mogu nadodati, da sv. Otac od sveg srca šalje Vama i svim suradnicima i pomoćnicima »Katoličke akcije« svoj apostolski blagoslov. Uz odlično i iskreno štovanje bilježim se V. presvijetlog Gospodstva odani E. kard. Pacelli.«

Ovo je pismo datirano 30. ožujka t. g. Toga se istog dana rimske Marijine kongregacije pokloniše sv. Ocu. To su udruženja, koja »stoje uz bok« Katoličkoj akciji. I Papa im je progovorio o istom pitanju, o kome je govor i u pismu kardinala Pacellia. »Sudjelovanje je svjetovnjaka u apostolatu hijerarhije mnogovrsno u svojoj raznolikosti, svakome pristupačno: apostolat riječi, djela, primjera, života; apostolat je molitve najlakši i moguć svakome...

Tu svaki može pomoći u ma kojem obliku; može i mora sudjelovati, na svoj način, prema svojoj moći, svojoj spremi. I ne treba da se odreče svojega specifičkog oblika, pače svi ovi dobrotvorni pothvati treba da postoje. (E ciascuno deve portare il suo ausilio sotto ciascuna forma di bene; può e deve contribuire nel suo modo, secondo le sue forze, le sue preparazioni; non c' è bisogno di rinunziare alle proprie forme specifiche, che anzi devono tutte sussistere, queste iniziative di bene; non vuol dire che esse si transformino in altre forme di organizzazione.) To ne znači, da se ta udruženja moraju pretvoriti u druge vrsti organizacija, niti to znači, da one postaju i doslovno, da tako rečem, službena »Katolička akcija«. Radi se samo o tome, da svi ovi dobrotvorni oblici mogu i moraju pomagati središnji pothvat »Katoličke akcije«. To znači, da Papa očekuje najbolju pomoć osobito od tako dobro spremnih sinova, koje sada gleda pred sobom, koji neka ostanu, gdje jesu i čuvaju oblike, koji im vazda moraju biti tako mili. Ti su oblici bili, jesu i bit će obrana njihova savjesnog i žarkog kršćanskog i katoličkog odgoja (Papa misli ovdje na odgoju Marijine kongregacije), pa će ovi sinovi ostati do koljena svoje nebeske Majke i naći će način, vrijeme, energije, kako da sudjeluju u onim aktivitetima od Božje providnosti pripremljenim za opće dobro, kada je hijerarhiji tako prijeko potrebna vanjska pripomoć vjernika i svjetovnjaka.« (Pr. »Civiltà cattolica« od 19. IV. o. g., str. 171.)

Iz ovoga slijedi, da Treći red, Marijina kongregacija, Križari (i uopće apostolat molitve), bratovštine i sva ostala nabožna udruženja zadržavaju svoj oblik i pomažu »Katoličku akciju« molitvom i preporukom izravno a neizravno radeći prema svom cilju i stvarajući revne i uzorne katoličke svjetovnjake. Prema tome ne smiju se siliti nabožne organizacije niti nagovarati, da se učlane u »Katoličku akciju« niti uprava »Katoličke akcije« smije ometati njihov rad i djelovanje t. j. krnjiti njihovu autonomiju. Papa hoće harmoniju i distinkciju, nikakovu fuziju ni konfuziju katoličkih ustanova i društava.

4. Napokon valja opaziti ovo. Papa doduše govori, kako su nabožna udruženja dužna pomagati »Katoličku akciju«, ali su nekoji krivo iz toga izveli, da je »Katolička akcija« time moralno daleko iznad nabožnih društava i da ona ovim društvima ništa ili malo duguje. Koji lete tako daleko, zaboravljaju, da Papa i »Katoličkoj akciji« nameće dužnost (prema Papinoj riječi) »međusobne susretljivosti i srdačnog sporazuma«. Ta susretljivost obvezuje obe stranke. »Katoličku akciju« i nabožna udruženja; drukčije pravog, srdačnog sporazuma ne će biti nikada. Naređena je susretljivost za svakoga dužnost, koja već po sebi isključuje jednostrana prava ili prednosti. A nikada ne valja zaboraviti ni toga, da je unutrašnji život po milosti duša svega djelovanja za Boga, dakle i »Katoličke akcije«. Napose mora se taj momenat uzimati u obzir i onda, kad se društva »taksiraju«. **A. Alfirević D. I.**